

Αρχιτεκτονική Τοπίου

Διδάσκων: Ιωάννης Τσαλικίδης

Συνεργάτες: Ελένη Αθανασιάδου
Μαρία Λιονάτου
Ευθύμης Χαραλαμπίδης
Βασίλης Χαριστός

Τμήμα Γεωπονίας

Σχολή Γεωπονίας, Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

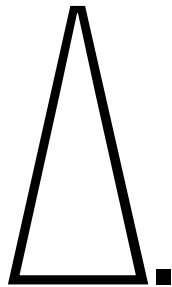
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Πρόγραμμα Επικαιροποίησης Γνώσεων Αποφοίτων ΑΕΙ (ΠΕΓΑ)

«Αστικές Αναπλάσεις & Πράσινος Σχεδιασμός»

Γ' Κύκλος / εαρινό εξάμηνο 2014 - 2015

Αρχιτεκτονική Τοπίου

σχεδιαστικές αρχές στην
αρχιτεκτονική τοπίου
θεωρητικές αρχές και στοιχεία του τοπιακού
συνόλου

01.

θεωρητικές αρχές

An aerial photograph of a modern park. In the foreground, a river flows through a landscaped area with a row of vertical wooden posts. A paved path runs alongside the river. In the middle ground, a modern bridge with a glass railing spans across the river. The background features a dense forest of tall trees and some residential buildings. The overall scene is lush and green, with a mix of natural and man-made elements.

θεωρητικές αρχές

- ενότητα
- σαφήνεια
- κλίμακα
- λειτουργικότητα

αποτελούν τις κατευθυντήριες γραμμές για την **ορθή οργάνωση** των στοιχείων του χώρου και τον **ολοκληρωμένο σχεδιασμό** του τοπίου από **αισθητική** και **λειτουργική** άποψη

ενότητα

- δημιουργεί τις κατάλληλες συνθήκες για την **αντίληψη** και τη **λειτουργία** του τοπίου **ως ένα ενιαίο σύνολο**
- η επίτευξη ενότητας στο τοπίο δεν καταργεί **τα επιμέρους στοιχεία** του, αντιθέτως στηρίζεται σε αυτά και τα αναδεικνύει ως **τμήματα μιας αρμονικής σύνθεσης**

Brochstein Pavilion at Rice University -
The Office of James Burnett, Houston, ΗΠΑ (2008)

σαφήνεια

- επιτρέπει την ανάδειξη του **ρόλου και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών** των επιμέρους στοιχείων του τοπίου
- με τρόπο που να γίνεται κατανοητός **ο συνολικός στόχος του σχεδιασμού** ανεξαρτήτως του βαθμού συνθετότητάς του

κλίμακα

απόλυτη κλίμακα:

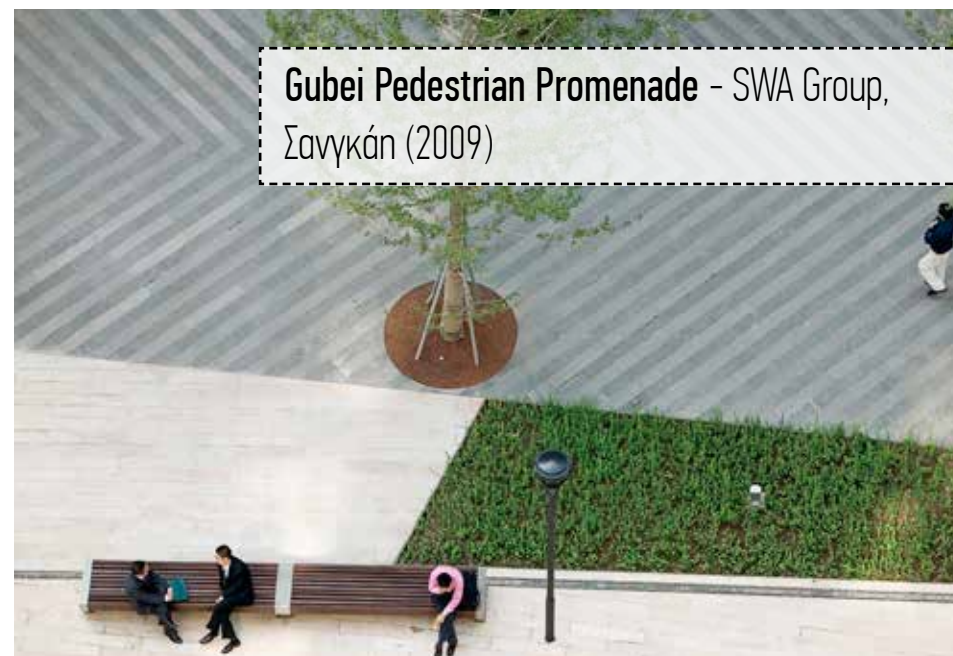
- δηλώνει τις σχέσεις και τις αναλογίες **των στοιχείων του τοπίου με τον άνθρωπο**
- *μια σύνθεση που αποτελείται από πλήθος στοιχείων μπορεί να είναι σωστή ως προς τις μεταξύ τους σχέσεις, αλλά η σχέση όλων αυτών των στοιχείων με τον άνθρωπο να είναι αποτυχημένη*

σχετική κλίμακα:

- δηλώνει τις σχέσεις και τις αναλογίες **των στοιχείων του τοπίου μεταξύ τους**
- *οι διαστάσεις ενός καθιστικού μπορεί να δείχνουν σωστές σε απόλυτους αριθμούς αλλά να μην ταιριάζουν σε σχέση με τις άλλες περιοχές του τοπίου*

The Freedom Park - GREENinc, Πρετόρια (2010)

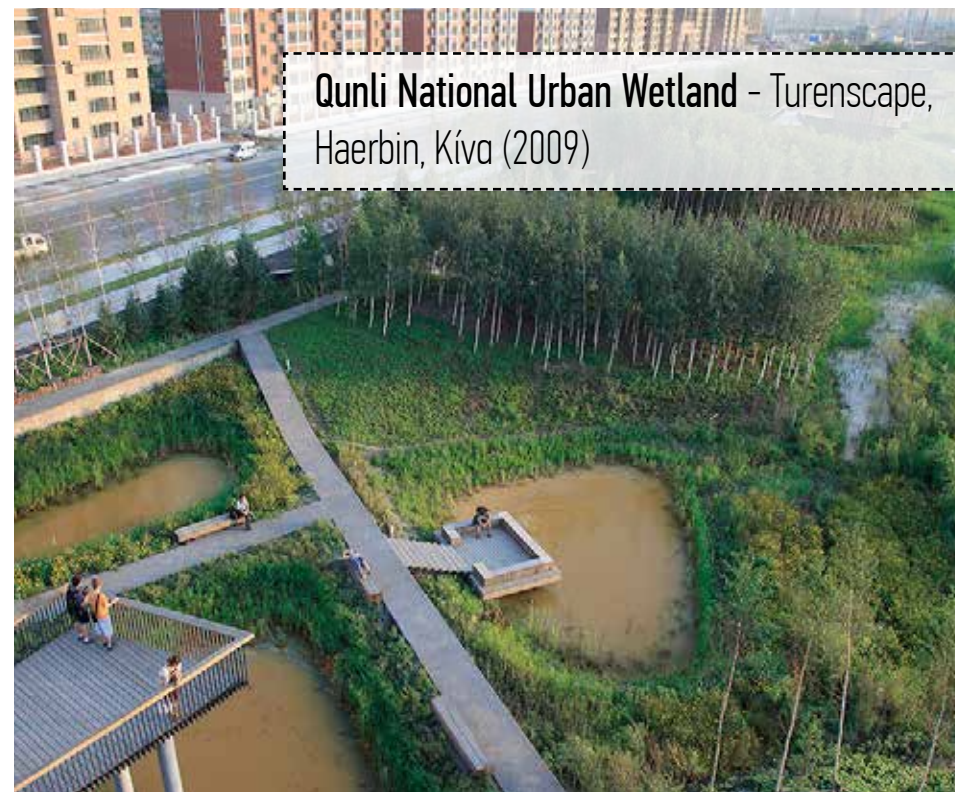
Gubei Pedestrian Promenade - SWA Group, Σανγκάη (2009)

Λειτουργικότητα

- ικανότητα του τοπίου να ανταποκρίνεται **εξίσου** στις **ανθρώπινες** και **περιβαλλοντικές** ανάγκες

ο σχεδιασμός για ένα λειτουργικό τοπίο προϋποθέτει:

- την εξυπηρέτηση των αναγκών του ανθρώπου - **ανθρωποκεντρική λειτουργικότητα**
- στο πλαίσιο της εξασφάλισης της εύρυθμης περιβαλλοντικής λειτουργίας του τοπίου - **οικοκεντρική λειτουργικότητα**

02.

στοιχεία τοπιακού συνόλου

στοιχεία τοπιακού συνόλου

- γραμμή
- σχήμα - μορφή
- χρώμα
- υφή

αποτελούν τα στοιχεία των οποίων η **επεξεργασία** και ο **συνδυασμός** επιτυγχάνει τον σχεδιασμό του τοπίου ως **ολοκληρωμένο σύνολο**

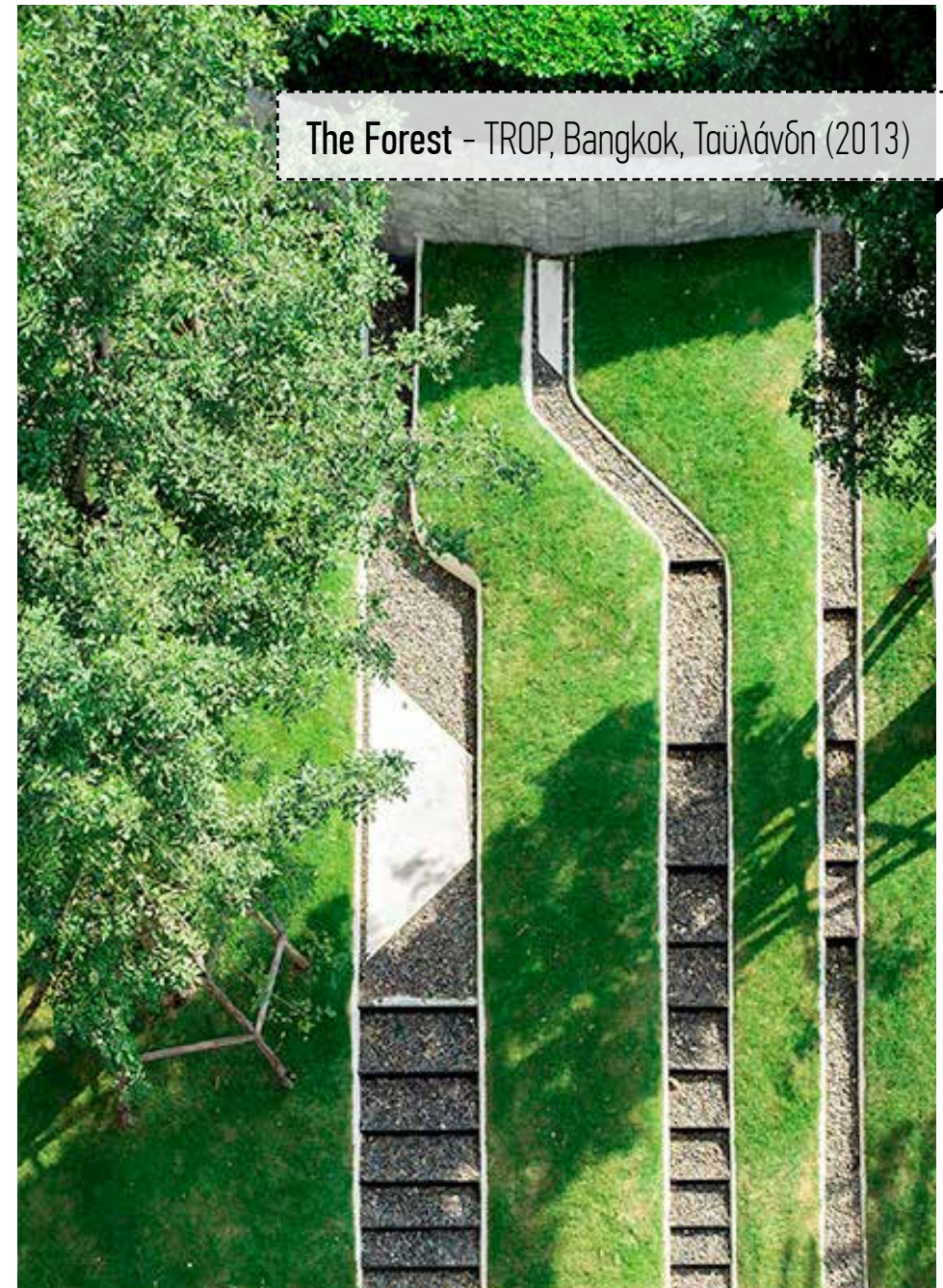
02.a

στοιχεία τοπιακού συνόλου

γραμμή

γραμμή

- οι γραμμές αποτελούν τις **χαράξεις** που σχηματίζουν τον **βασικό σκελετό** στον οποίο ενσωματώνονται τα επιμέρους στοιχεία της σύνθεσης
- μια γραμμή μπορεί να ορίζει:
 - i. μια **πορεία**
 - ii. έναν **άξονα**
 - iii. μια **οπτική φυγή**

γραμμή

ευθεία

- η ευθεία γραμμή αναδεικνύει την **αμεσότητα της σύνδεσης**, την **κατεύθυνση** και την **προοπτική**
- ως η **απλούστερη** των διαφόρων ειδών γραμμών ενδείκνυται για τη δημιουργία συνόλων με **ήπιο χαρακτήρα**

Park Schinkel Islands - Buro Sant en Co,
Άμστερνταμ (2008)

-
- η αντιπαράθεση της **διαγωνίου** σε σχέση με ένα σύνολο άλλων γραμμών **δίνει έμφαση** στο συγκεκριμένο στοιχείο της σύνθεσης

The Physic Garden, Novartis Campus -
Thorbjörn Andersson, Βασιλεία, Ελβετία (2012)

Lakewood Cemetery Garden - Halvorson Design Partnership, Minneapolis, ΗΠΑ (2012)

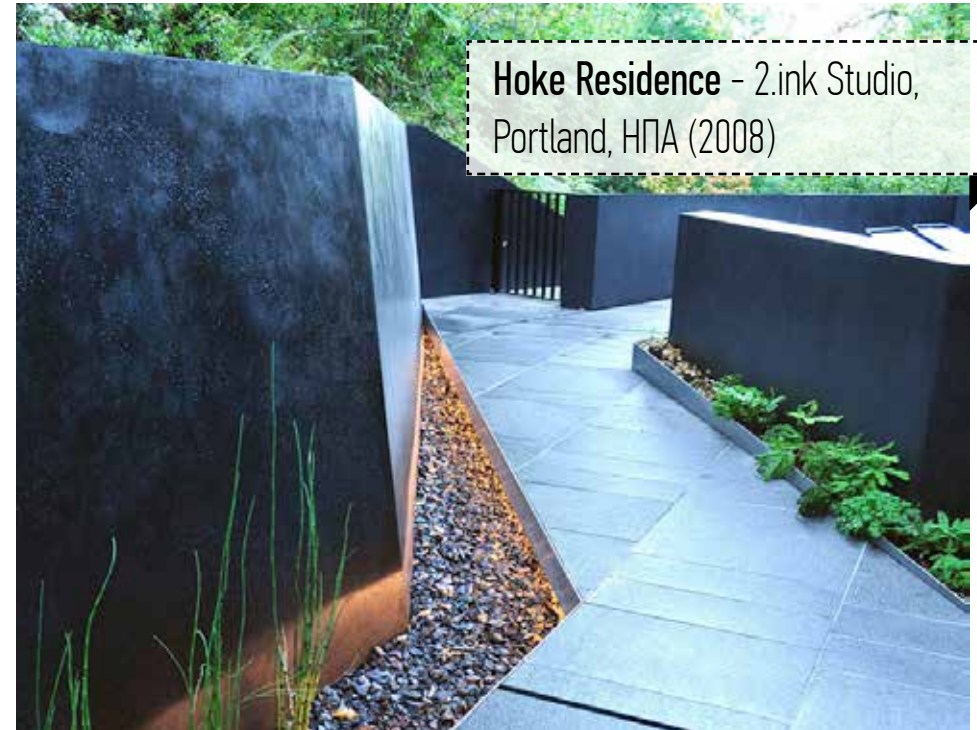
- ο συνδυασμός ευθειών σε ορθογωνική διάταξη - κάναβο - διαμορφώνει σύνολα που χαρακτηρίζονται για τον ήπιο, αρμονικό χαρακτήρα τους

γραμμή

τεθλασμένη

- η τεθλασμένη γραμμή προσδίδει **ένταση** και **δυναμισμό** στη σύνθεση

Hoke Residence - 2.ink Studio,
Portland, ΗΠΑ (2008)

Graphisoft Park - Garten Studio,
Βουδαπέστη (2012)

Βοτανικός Κήπος - C. Ferrater, J. L. Canosa,
B. Figueras, Βαρκελώνη (1999)

- η χρήση τεθλασμένων γραμμών ανταποκρίνεται συχνά με επιτυχία στον **δυναμικό χαρακτήρα ενός τεχνητού ανάγλυφου**

Floriade 2012 - RMP Stephan Lenzen,
Venlo, Ολλανδία (2012)

- η υπερβολική χρήση τεθλασμένων γραμμών μπορεί να προκαλέσει σύγχυση και αποπροσανατολισμό στο χρήστη του χώρου

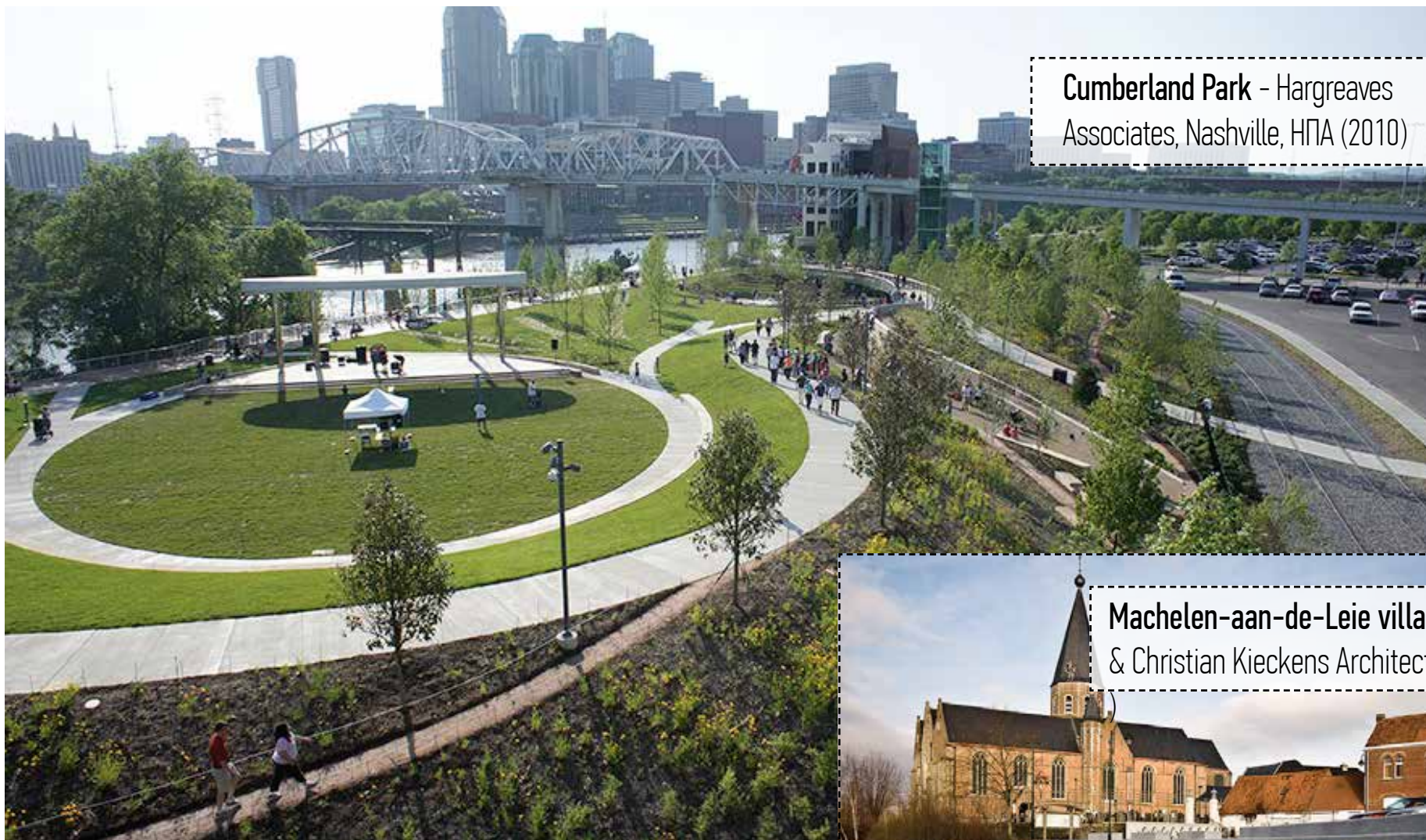
γραμμή

καμπύλη

- η καμπύλη γραμμή παραπέμπει στις **οργανικές - φυσικές μορφές**
- η χρήση της δείνει την **αίσθηση της χαλαρότητας** όσον αφορά την κίνηση και τη σύνδεση των χώρων

Open Space Leutschenbach - Westpol
Landscape Architecture, Zürich (2008)

Cumberland Park - Hargreaves Associates, Nashville, ΗΠΑ (2010)

- οι καμπύλες γραμμές πρέπει να αποτελούν **τόξα κύκλου**, να μην είναι υπερβολικές και να αποπνέουν μια **αίσθηση ρευστότητας**

Machelen-aan-de-Leie village centre, Grontmij & Christian Kieckens Architects, Βέλγιο (2009)

Melis Stokepark - Carve,
Χάγη, Ολλανδία (2010)

Zürichhorn Playground - Vetschpartner
Landscape Architects, Ζυρίχ (2008)

- η χρήση της καμπύλης γραμμής, και ειδικότερα στην τρισδιάστατη μορφή της, μπορεί να δώσει ένα «**παιχνιδιάρικο**» και μη αναμενόμενο **χαρακτήρα** στο σχεδιασμό

γραμμή

συνδυασμοί

- ο **συνδυασμός** ευθειών και καμπύλων γραμμών μπορεί να αποφέρει **ενδιαφέροντα σχεδιαστικά αποτελέσματα**
- προϋποθέτει την **κατανόηση** των χαρακτηριστικών τους και την **ισσοροπημένη χρήση** τους

Xijiu Plaza - ASPECT Studios, Chongqing, Κίνα (2013)

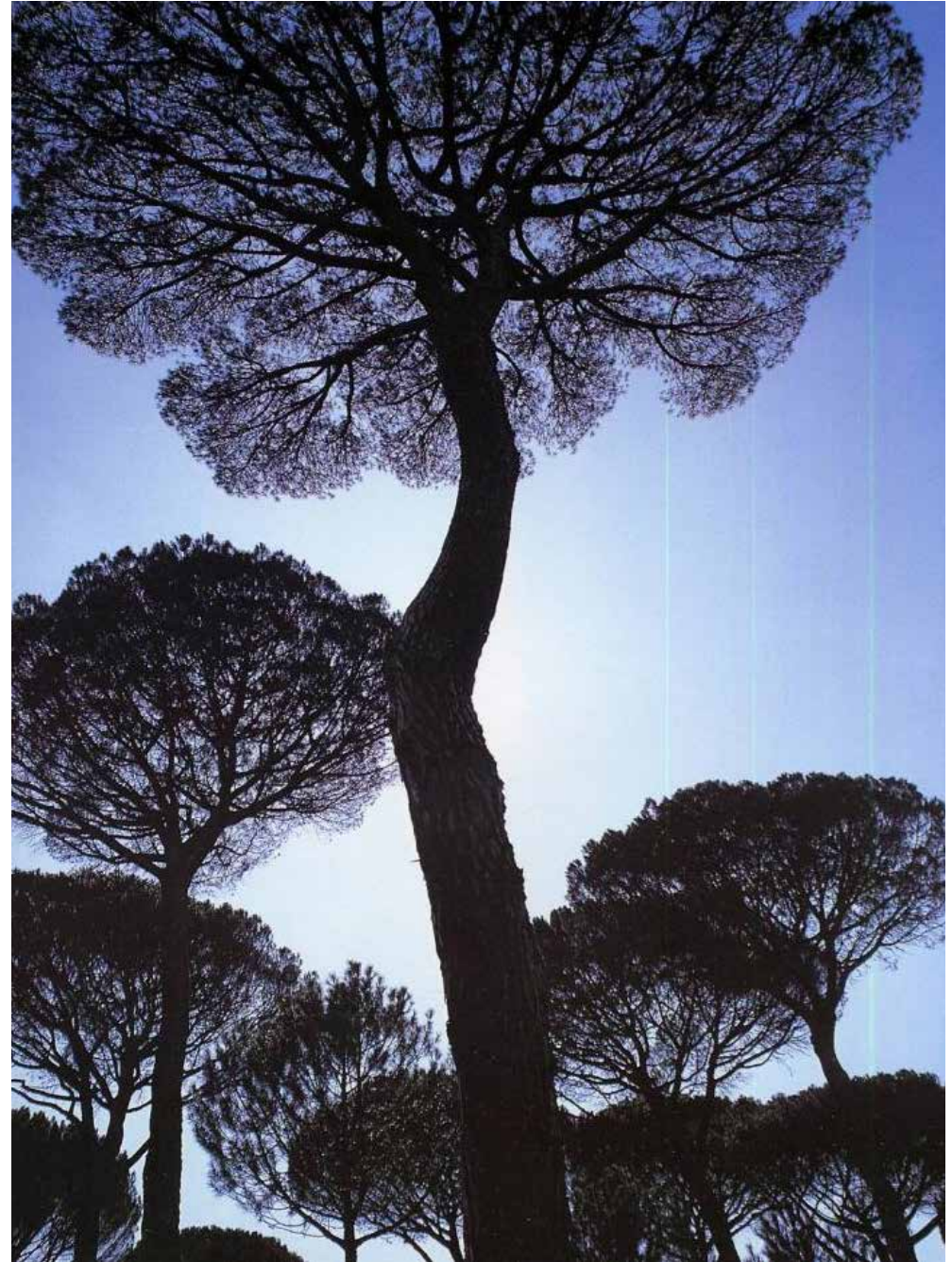
02.β

στοιχεία τοπιακού συνόλου

σχήμα - μορφή

σχήμα - μορφή

- το σχήμα αποτελεί **δυσδιάστατο** και **τριδιάστατο στοιχείο** του σχεδιασμού
- **δυσδιάστατο:** σχήμα των επιφανειών που φιλοξενούν διάφορες δραστηριότητες
- **τριδιάστατο:** σχήμα των φυτεύσεων και όλων των κατασκευαστικών στοιχείων του χώρου

σχήμα - μορφή

φυτεύσεις

το σχήμα των φυτεύσεων καθορίζεται:

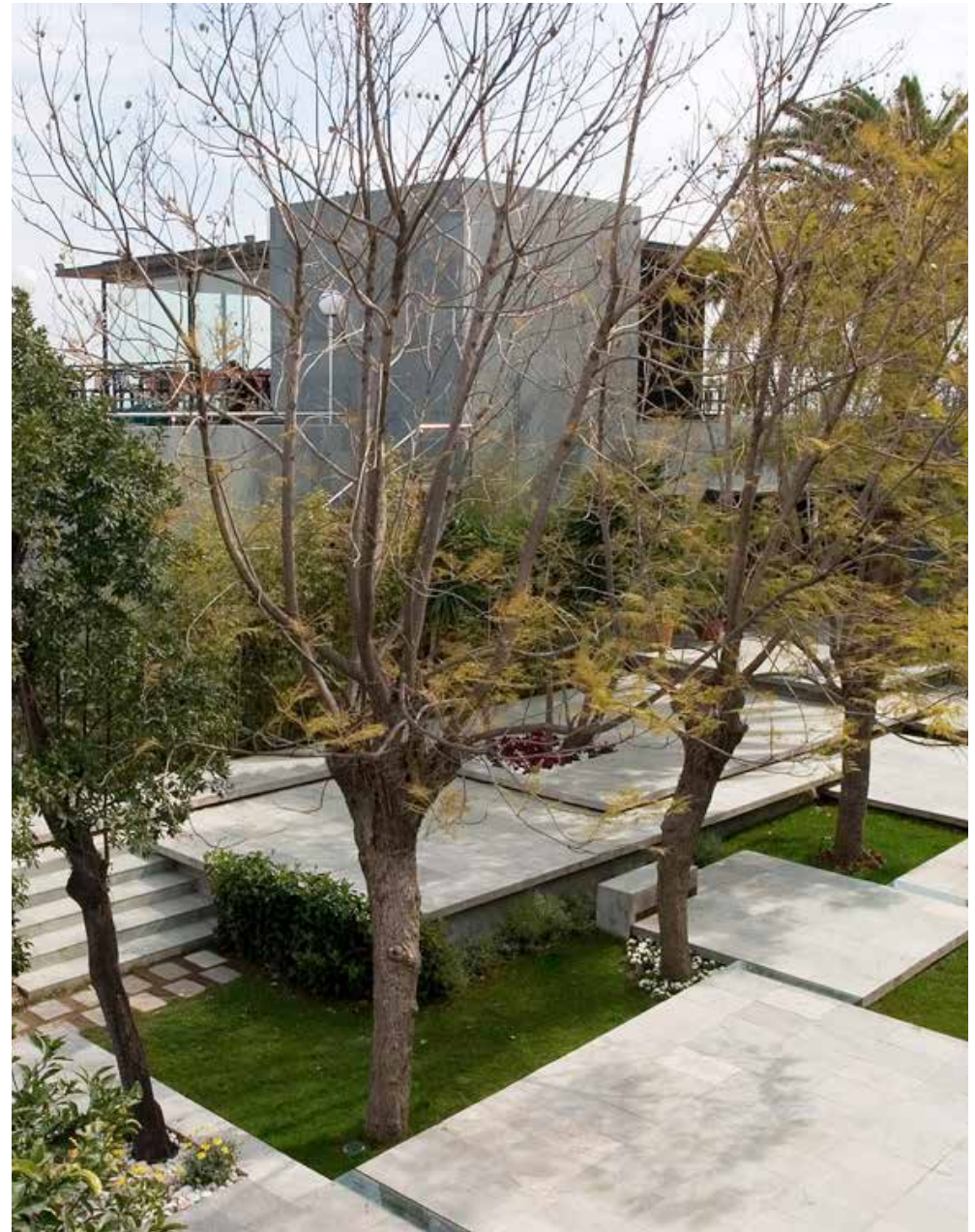
- είτε με **φυσικό τρόπο**, μέσα από την φυσική εξέλιξη των φυτών
- είτε με **τεχνητό τρόπο**, μέσα από την ανθρώπινη φυτοκομική δραστηριότητα (κλάδεμα κλπ.)

Redevelopment of the "Trapèze" - AAUPC,
Παρίσι (2010)

κανονικά σχήματα

- η χρήση κανονικών σχημάτων προσδίδει **γεωμετρικό χαρακτήρα** στη σύνθεση
- οι ξεκάθαρες γεωμετρικές μορφές συχνά **διευκολύνουν την κατανόηση του σχεδιασμού** από τον χρήστη του χώρου

-
- η χρήση ορθογώνιων σχημάτων διευκολύνει την επίτευξη **αρμονικών αναλογιών**

RMIT University Lawn - Peter Elliott
Pty Ltd , Μελβούρνη (2010)

Shrewsbury International School -
Shma, Μπανγκόκ (2007)

- τα κυκλικά σχήματα τραβούν την προσοχή του χρήστη **στο κέντρο τους**
- η **περιφέρεια του κύκλου** εμφανίζει ενδιαφέρον λόγω της **επαφής** της με τον περιβάλλοντα χώρο

Sensational Park - Nabito,
Frosinone, Ιταλία (2011)

Buddhadasa Indapanno Archives -
XSITE Design Studio, Μπαγκκόκ (2011)

Riverside Origami - Garten Studio,
Βουδαπέστη (2011)

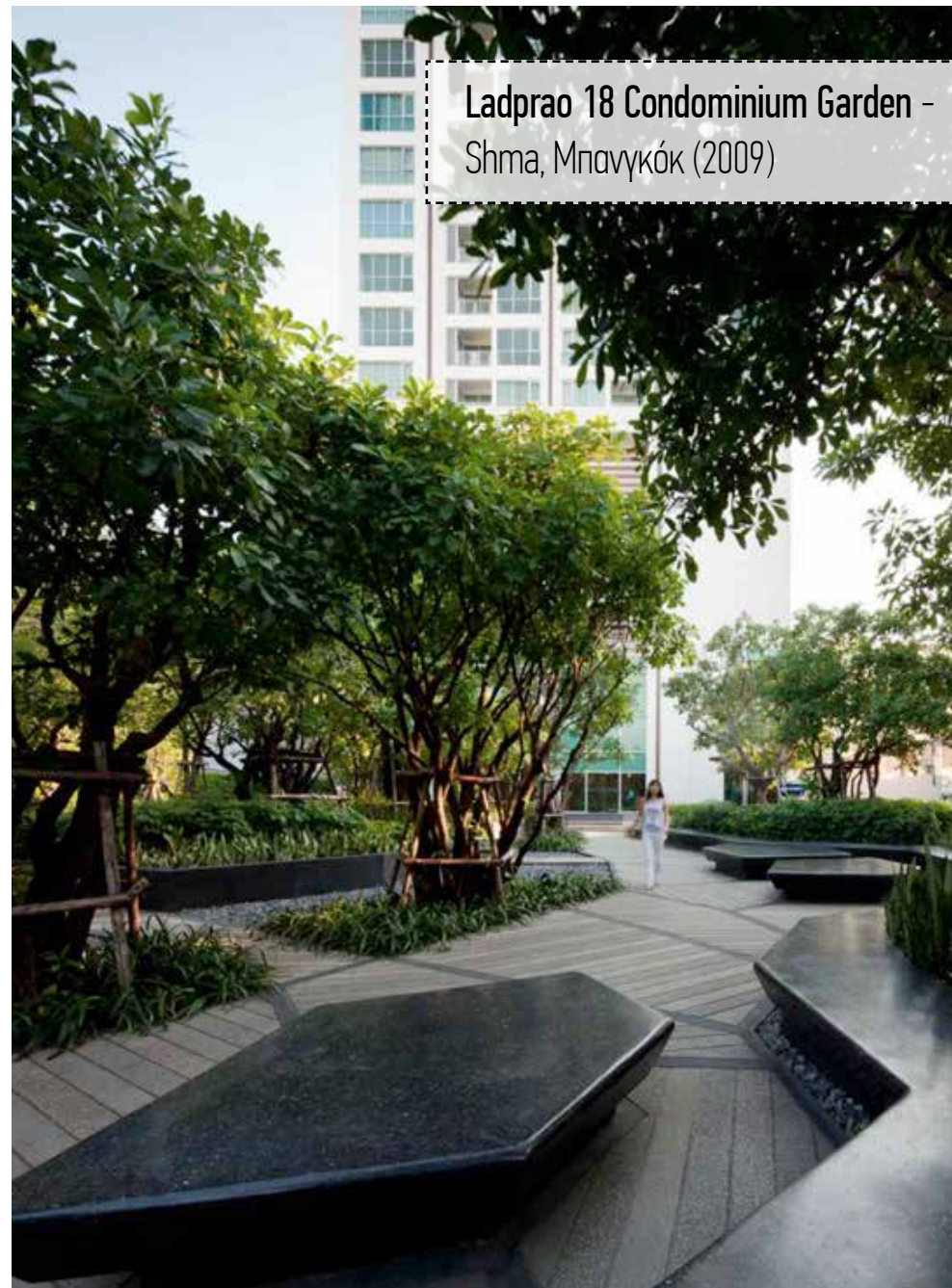
- η χρήση τριγώνων και άλλων κανονικών πολυγώνων συνδυάζει τις **γεωμετρικές αναλογίες** με τον **δυναμισμό των γωνιωδών απολήξεων**
- η επανάληψή τους μπορεί να δημιουργήσει ενδιαφέροντα **γεωμετρικά μοτίβα**

μη κανονικά σχήματα

- η χρήση μη κανονικών σχημάτων **αποδεσμεύει** το σχεδιασμό από τους **γεωμετρικούς περιορισμούς**

Cantonal High School Wil - Robin Winogrand, Wil, Ελβετία (2004)

Ladprao 18 Condominium Garden - Shma, Μπανγκόκ (2009)

Gouvernementsplein - Karres en Brands,
Bergen op Zoom, Ολλανδία (1999)

Eusebiushof Atrium - Strootman Landscape
Architects, Arnhem, Ολλανδία (2009)

- αν και φαινομενικά τυχαία, η σύνθεση με μη κανονικά σχήματα προϋποθέτει **το δικό της σύστημα κανόνων και αναλογιών** για τη δημιουργία ενός αρμονικού αποτελέσματος

02.γ

στοιχεία τοπιακού συνόλου

χρώμα

χρώμα

βασικές αρχές

- το χρώμα είναι οπτικό ερέθισμα και γίνεται αντιληπτό μόνο παρουσία φωτός
- κάθε χρώμα αντιστοιχεί σε συγκεκριμένη ακτινοβολία διαφορετικού μήκους κύματος που αντανακλάται από το αντικείμενο στο οποίο προσπίπτει το φως

λευκό - μαύρο - γκρι

- τα χρώματα αυτά δεν συναντώνται στη φύση
- το λευκό προκύπτει από την ανάμειξη όλων των χρωμάτων του φωτός
- το μαύρο προκύπτει από την πλήρη απουσία φωτός

κόκκινο - κίτρινο - μπλε: βασικά χρώματα

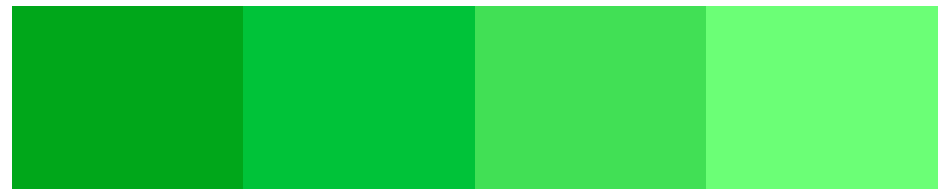

πορτοκαλί - πράσινο - μωβ: συμπληρωματικά χρώματα

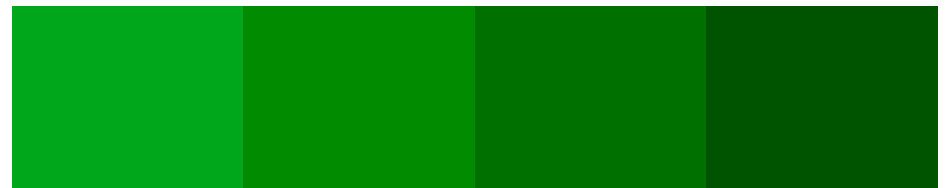

- η χρήση **διαφορετικών τόνων πρασίνου** είναι μια ενδιαφέρουσα επιλογή σε περίπτωση απουσίας άλλων χρωμάτων

χροιά χρώματος: ανάμειξη με άσπρο

σκιά χρώματος: ανάμειξη με μαύρο

χρώμα

συνδυασμοί

- τα **απέναντι** στον χρωματικό κύκλο χρώματα (αντίθετα) ταιριάζουν μεταξύ τους
- τα **παρακείμενα** στον χρωματικό κύκλο χρώματα ταιριάζουν μεταξύ τους

αντίθετα χρώματα

κόκκινο - πράσινο

κίτρινο - μωβ

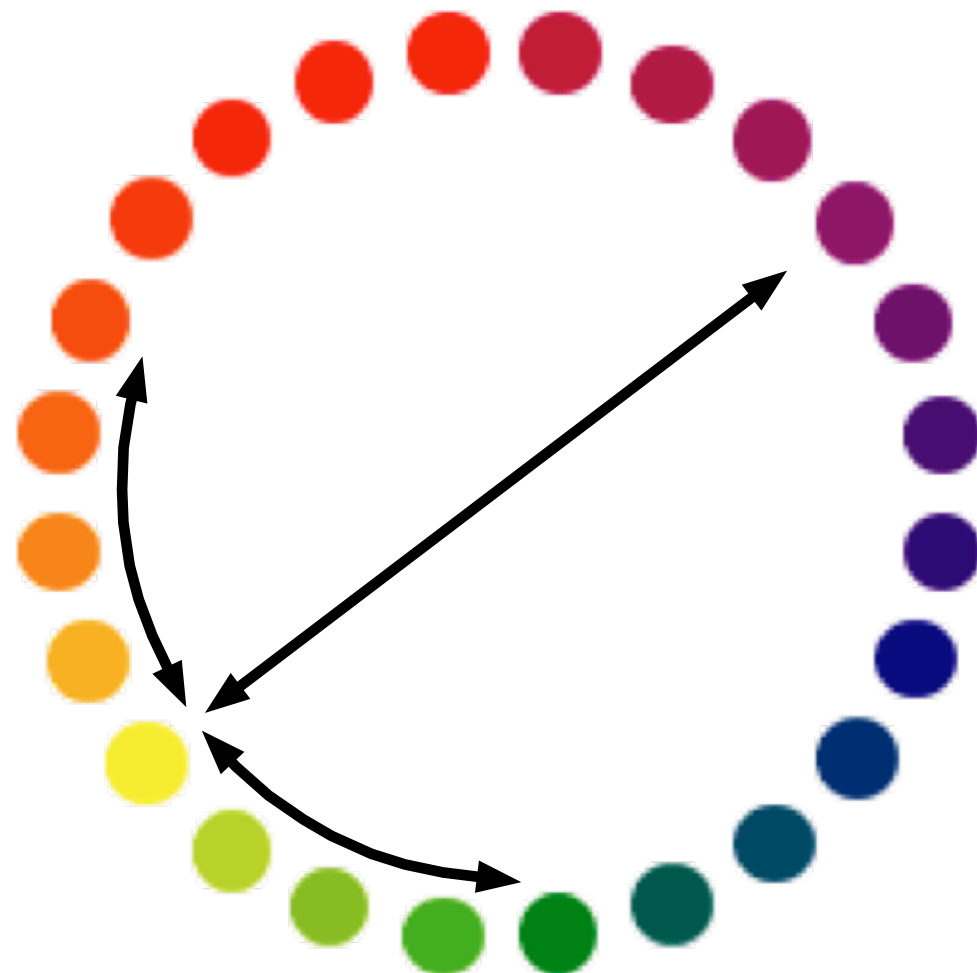
πορτοκαλί - μπλε

θερμά
χρώματα

ψυχρά
χρώματα

χρώμα

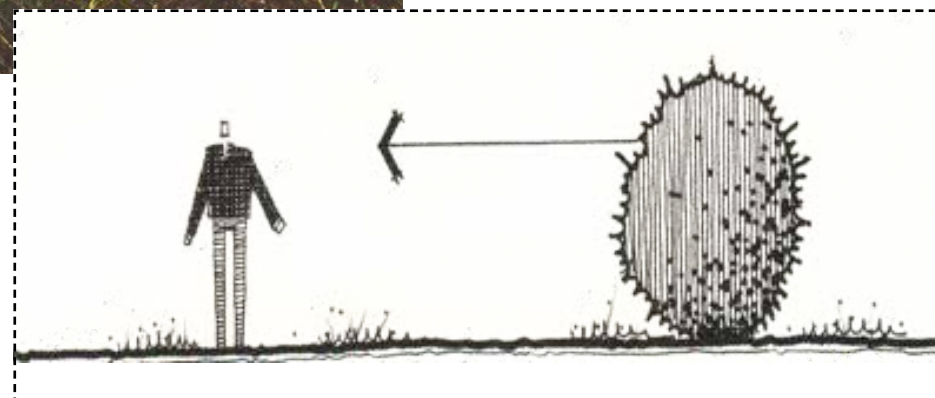
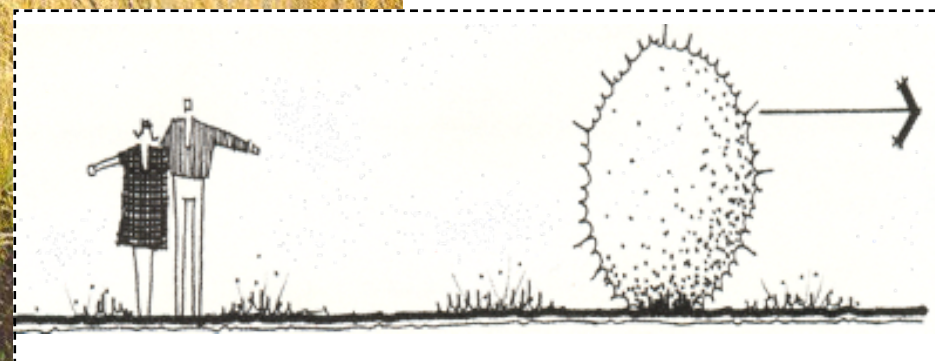
φυτεύσεις

- το χρώμα των φυτών αποτελεί το **πρώτο χαρακτηριστικό** τους που αντιλαμβάνεται ο παρατηρητής
- τα **ζεύγη των αντίθετων** χρωμάτων αποτελούν “κλασικούς” συνδυασμούς στη χρήση των φυτεύσεων

χρώμα

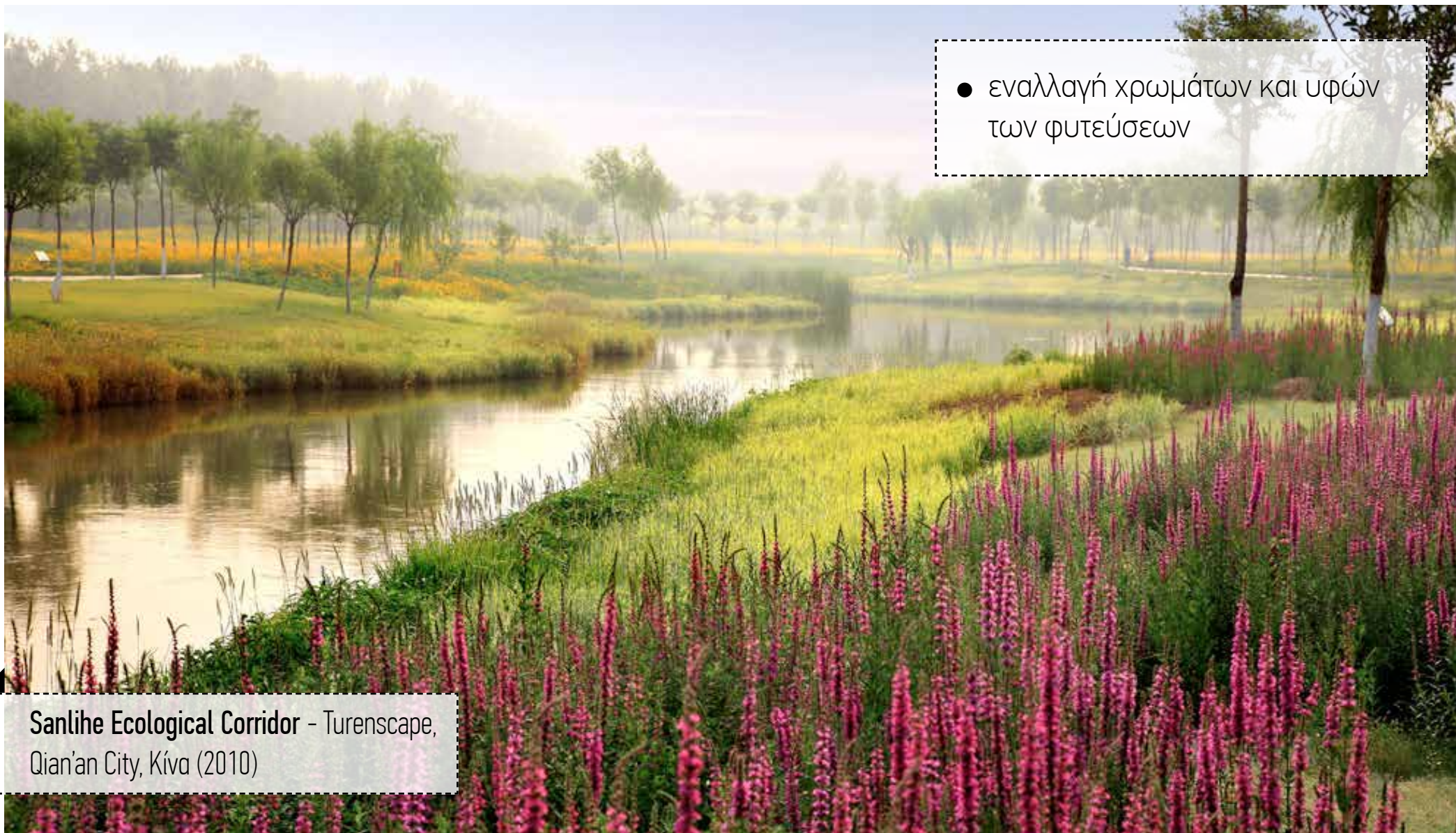
φυτεύσεις

- τα σκουρόχρωμα φυτά φαίνονται πιο κοντά ενώ τα ανοιχτόχρωμα απομακρύνονται οπτικά από τον παρατηρητή

χρώμα

φυτεύσεις

- εναλλαγή χρωμάτων και υφών των φυτεύσεων

Sanlihe Ecological Corridor - Turenscape,
Qian'an City, Κίνα (2010)

Ulus Savoy Housing - DS Landscape,
Istanbul, Τουρκία (2013)

- εναλλαγή χρωμάτων και υφών των φυτεύσεων

χρώμα

επίδραση φωτός

- σε ηλιόλουστες περιοχές τα θερμά χρώμα αναδεικνύονται καλύτερα

- σε νεφροσκεπείς περιοχές τα ψυχρά χρώματα εναρμονίζονται καλύτερα με το τοπίο

χρώμα

εποχικότητα

- η εποχικότητα παίζει καθοριστικό ρόλο στη μεταβολή των χρωμάτων στο τοπίο

χρώμα

υλικά - κατασκευές

Eras De Cristo - Federico Wulff Barreiro, Γρανάδα, Ισπανία (2006)

- το χρώμα όταν χρησιμοποιείται σε κατασκευές και δάπεδα **μαγνητίζει το βλέμα** του χρήστη του χώρου

Madrid RIO - West 8, Μαδρίτη (2011)

χρώμα

υλικά - κατασκευές

- το χρώμα δηλώνει **συνέχεια** - μπορεί να σηματοδοτήσει μια **πορεία** ή μια **κατεύθυνση**

Red Ribbon Park - Turenscape,
Qinhuangdao, Κίνα (2013)

Osdorp Oever - Carve, Άμστερνταμ (2013)

- χρήση έντονων χρωμάτων σε παιδότοπους
- προσελκύει το παιδικό ενδιαφέρον - εξάπτει τη φαντασία

02.δ

στοιχεία τοπιακού συνόλου

υφή

υφή

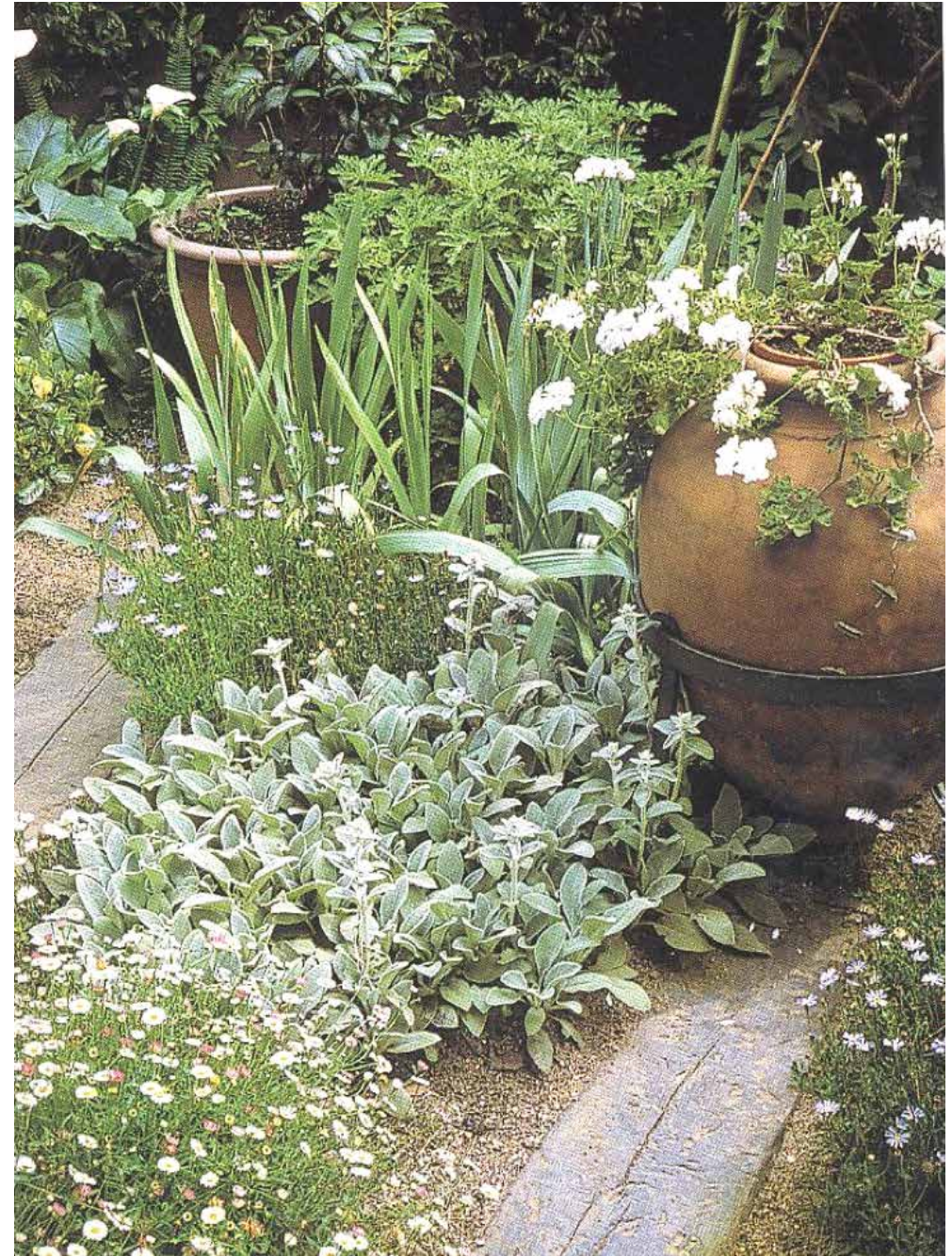
- υφή ονομάζεται η **οπτική λεπτότητα ή τραχύτητα** ενός φυτού ή υλικού ανά τμήμα και συνολικά
- η **χρήση διαφορετικών υφών** σε υλικά και φυτεύσεις δημιουργεί **ένταση** και **έμφαση** στο χώρο

υφή

φυτεύσεις

- η υφή των φυτεύσεων εξαρτάται από το **σχήμα** και το **μέγεθος** των βλαστών ή κλαδιών, των φύλλων και των ανθών τους
- διακρίνεται σε **λεπτή**, **μέση** και **τραχεία**

υφή

φυτεύσεις

- η υφή ενός φυτού καθορίζεται κάθε φορά **σε σχέση με** τις υφές των **γειτονικών** φυτών
- μεταβάλλεται **ανάλογα με την απόσταση** του παρατηρητή από το φυτό

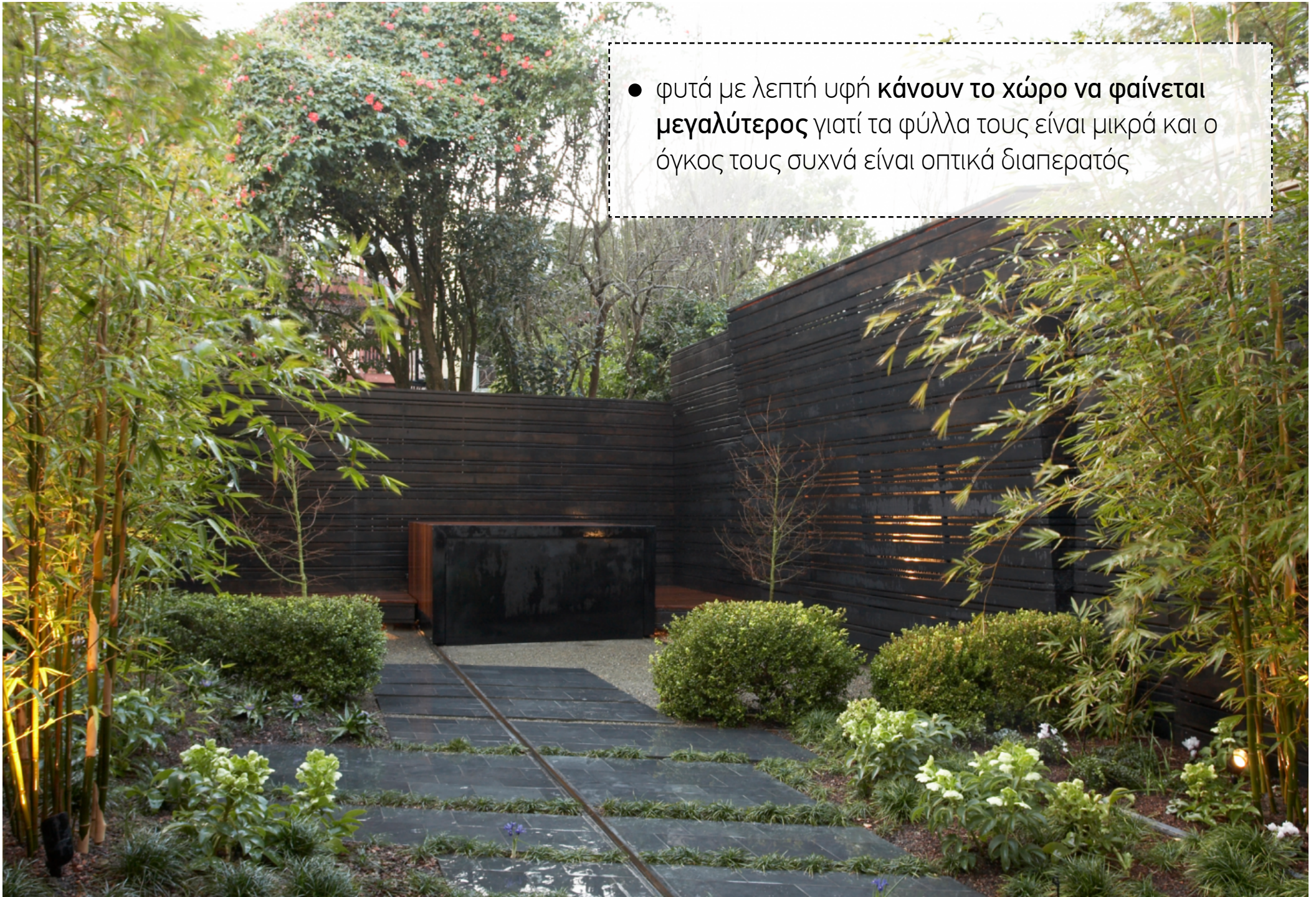

λεπτη υφή

- λεπτή υφή εμφανίζουν φυτά με μικρά και λεπτά φύλλα και κλάδια (συντά αραχνοειδή)
- συνδέεται οπτικά με την αίσθηση της ηρεμίας και της χαλάρωσης

- φυτά με λεπτή υφή **κάνουν το χώρο να φαίνεται μεγαλύτερος** γιατί τα φύλλα τους είναι μικρά και ο όγκος τους συχνά είναι οπτικά διαπερατός

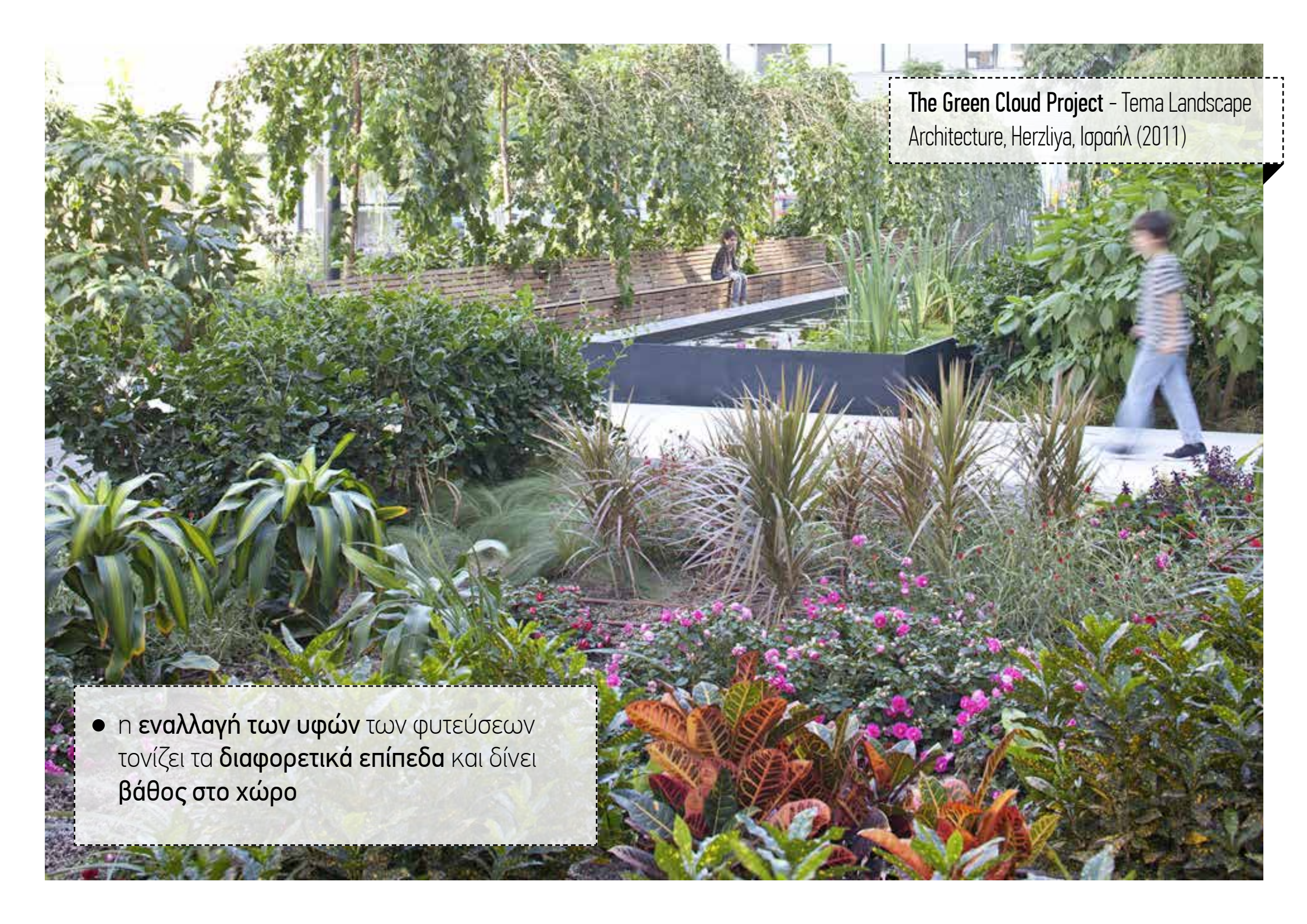
τραχεία υφή

- τραχεία υφή εμφανίζουν φυτά με φύλλα και άνθη έντονου σχήματος (παχύφυτα, κακτοειδή κτλ.)
- συνδέεται οπτικά με την αίσθηση της έντασης, της σκληρότητας

- φυτά με τραχεία υφή **κάνουν το χώρο να φαίνεται μικρότερος** λόγω του έντονου περιγράμματός τους

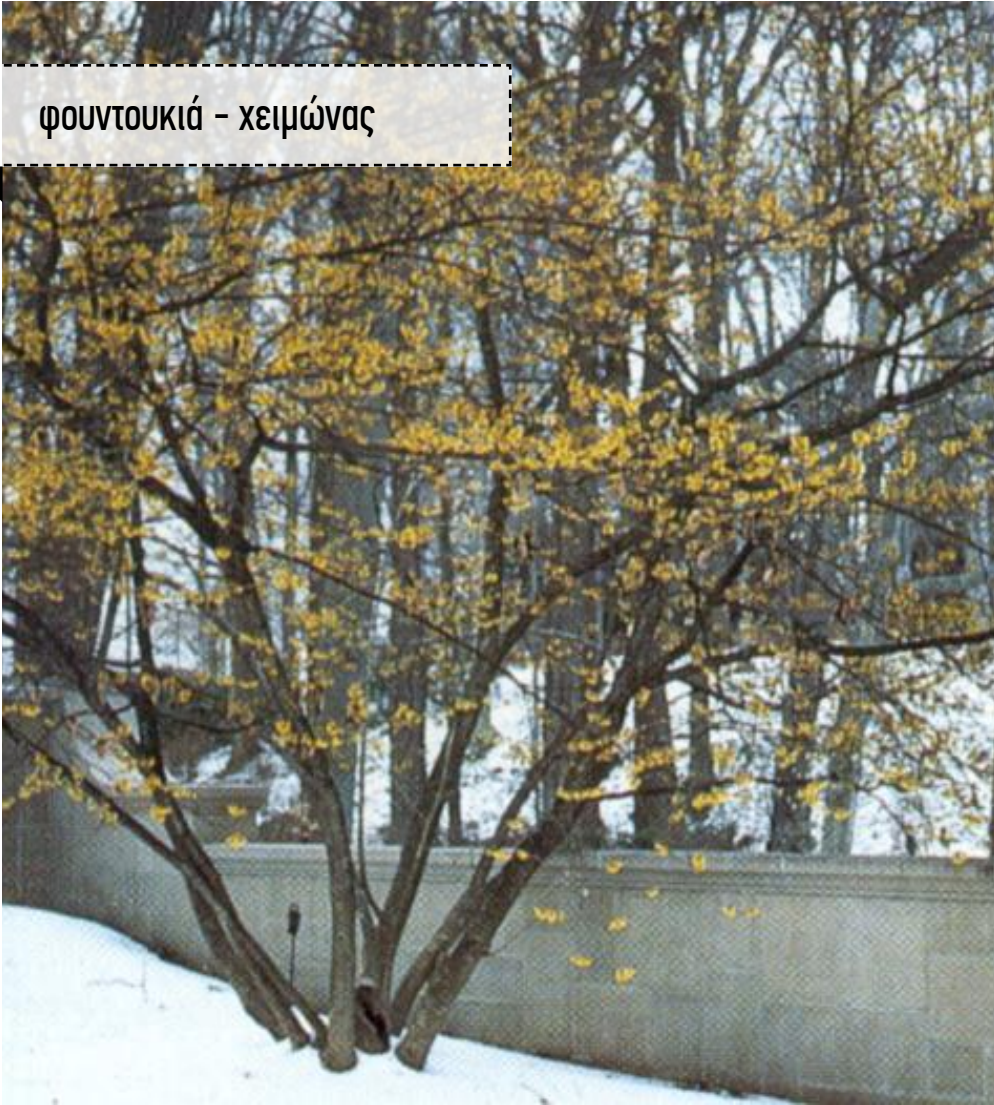

A photograph of a rooftop garden. In the foreground, there are various plants, including large green leaves and pink flowers. A wooden bench is visible in the middle ground, with a person sitting on it. A water feature is also present. A person is walking on a path to the right. The background shows a building with windows.

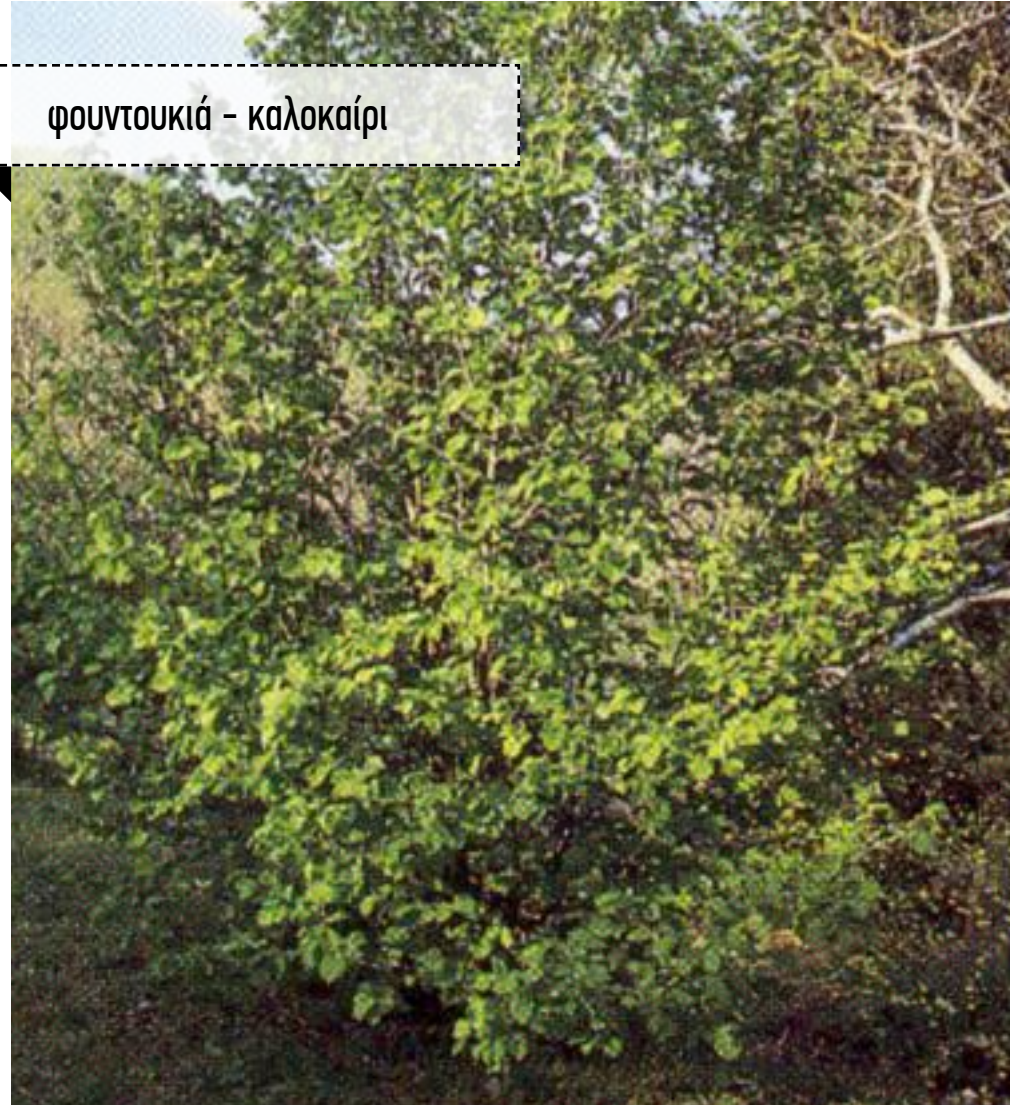
The Green Cloud Project - Tema Landscape
Architecture, Herzliya, Ισραήλ (2011)

- η **εναλλαγή των υφών** των φυτεύσεων τονίζει τα **διαφορετικά επίπεδα** και δίνει **βάθος στο χώρο**

φουντουκιά - χειμώνας

φουντουκιά - καλοκαίρι

- η υφή του ίδιου φυτού μπορεί να μεταβάλλεται από εποχή σε εποχή

υφή

υλικά

- η επιλογή υλικών με διαφορετικές υφές τονίζει την **τρίτη διάσταση του χώρου**

Jack Evans Boat Harbour - Aspect Studios,
Tweed Heads, Αυστραλία (2011)

- η επιλογή των υλικών θα πρέπει να ακολουθεί την **κλίμακα του χώρου** και την **ποικιλία των δραστηριοτήτων** που αυτός φιλοξενεί

Forum of Granada - Federico Wulff Barreiro & Francisco del Corral, Γρανάδα (2009)

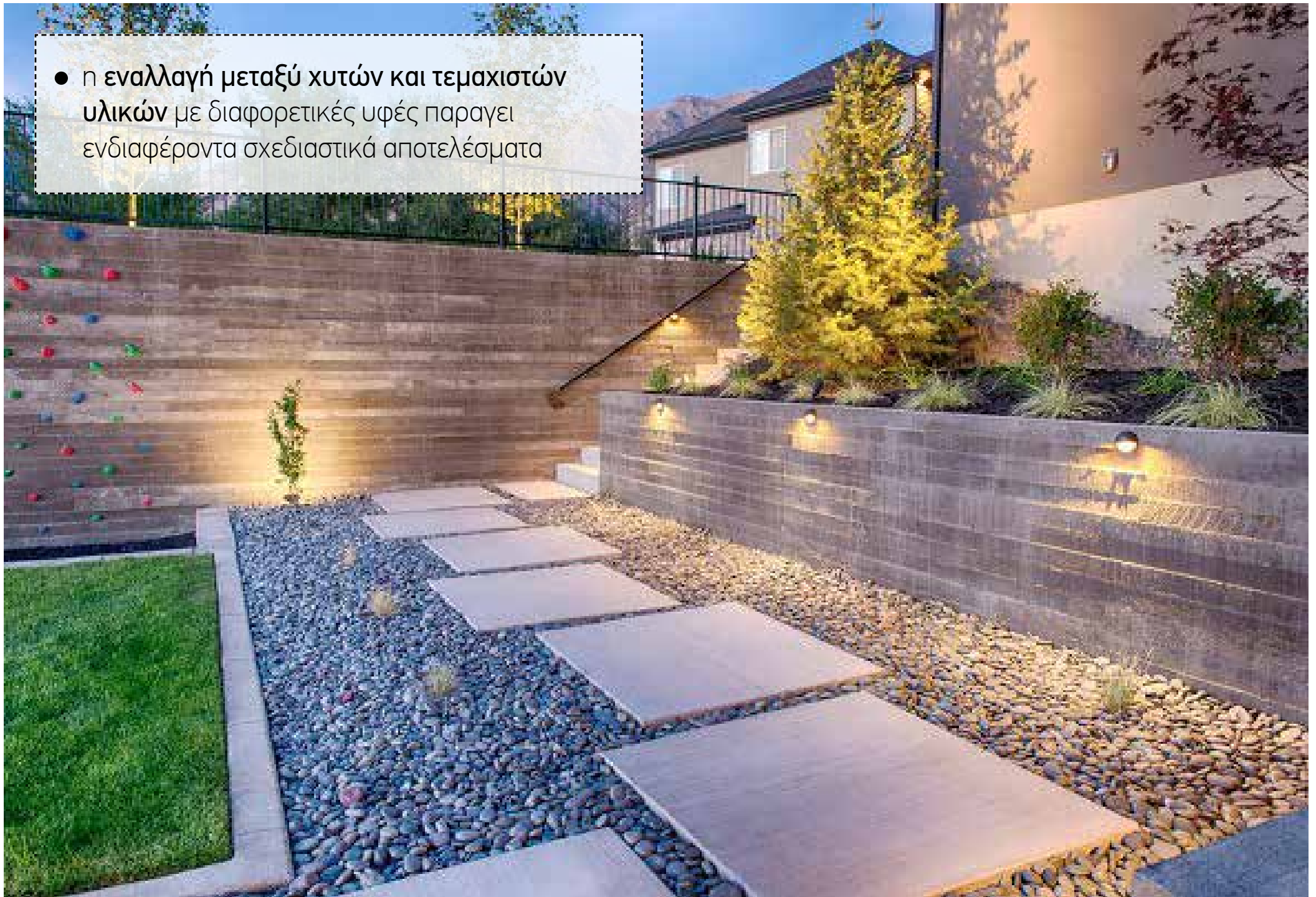
- η χρήση διαφόρων ειδών **λίθινων επιφανειών** με διαφορετικές υφές και διαστάσεις δίνει τη δυνατότητα αμέτρητων συνδυασμών

Place du Chapitre - Nimes, Γαλλία

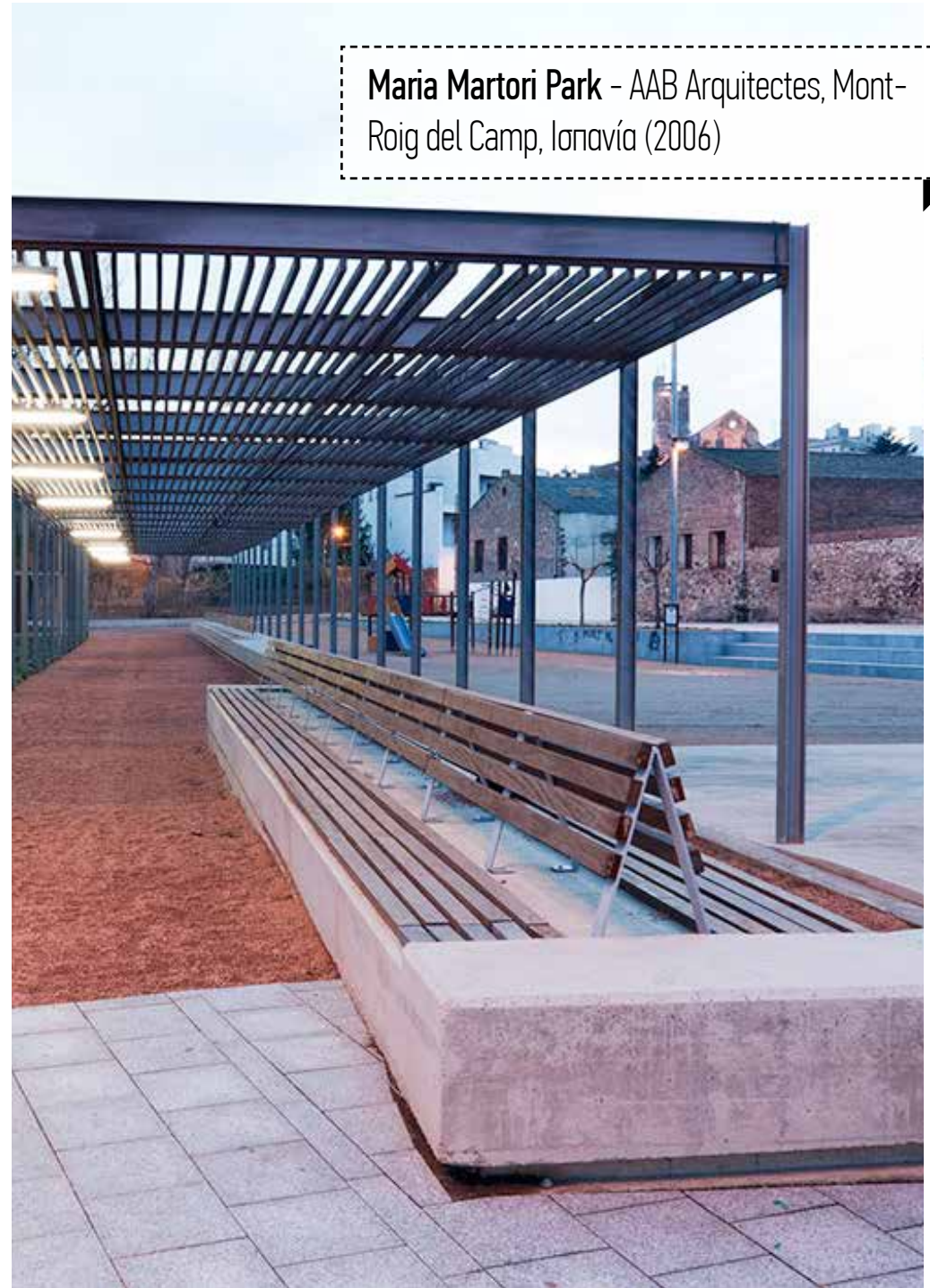
Melaan - OKRA, Mechelen, Βέλγιο (2006)

- η εναλλαγή μεταξύ χυτών και τεμαχιστών υλικών με διαφορετικές υφές παραγει ενδιαφέροντα σχεδιαστικά αποτελέσματα

Noosa Junction Station - Guymer Bailey
Landscape, Queensland (2011)

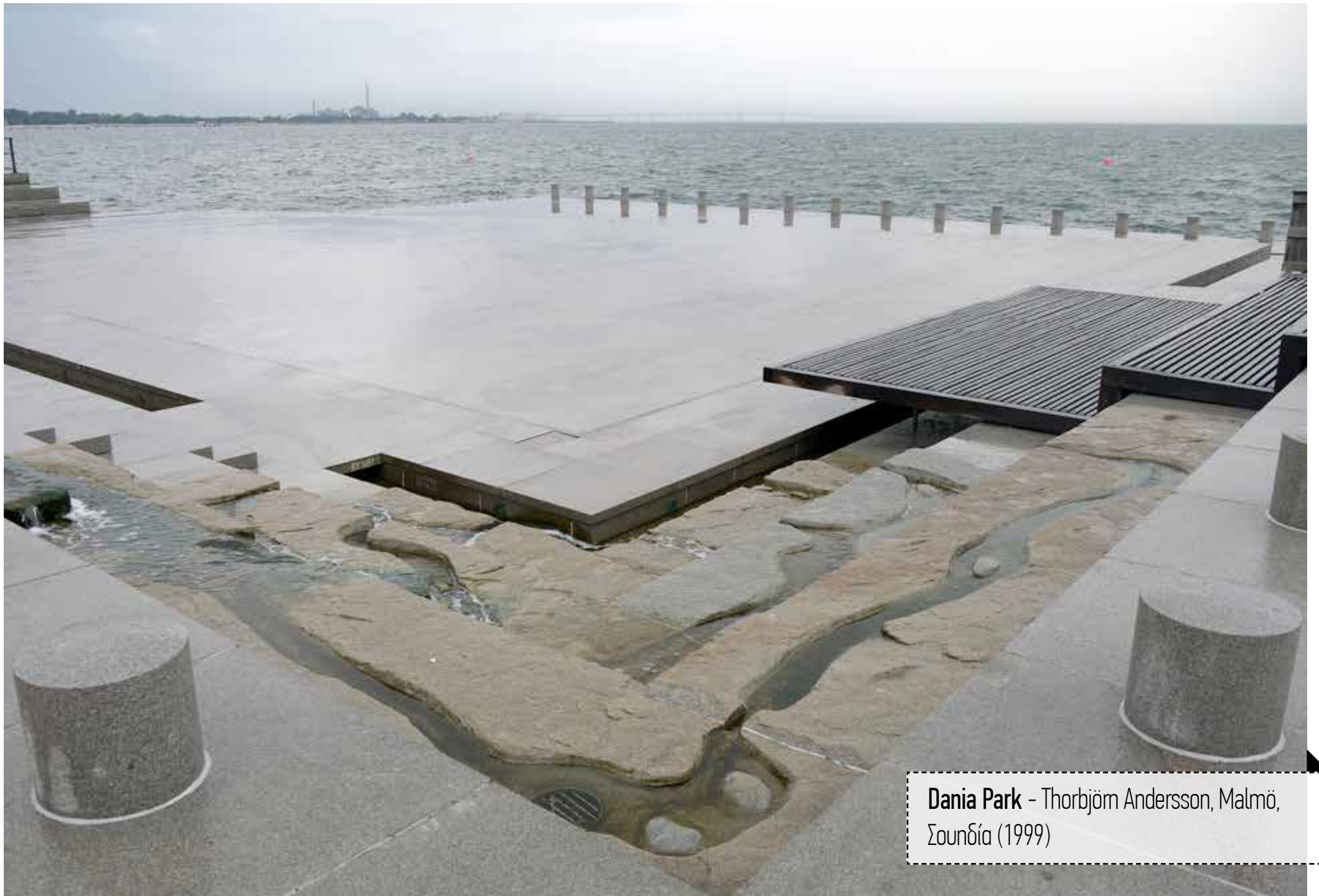

Maria Martori Park - AAB Arquitectes, Mont-
Roig del Camp, Ispaniá (2006)

- δάπεδα και σκληρές επιφάνειες που φαίνονται χρωματικά ομοιογενείς διαφοροποιούνται σε επίπεδο υψής

La Place Valensio - In-situ, Lyon, Γαλλία (2002)

Dania Park - Thorbjörn Andersson, Malmö,
Σουηδία (1999)

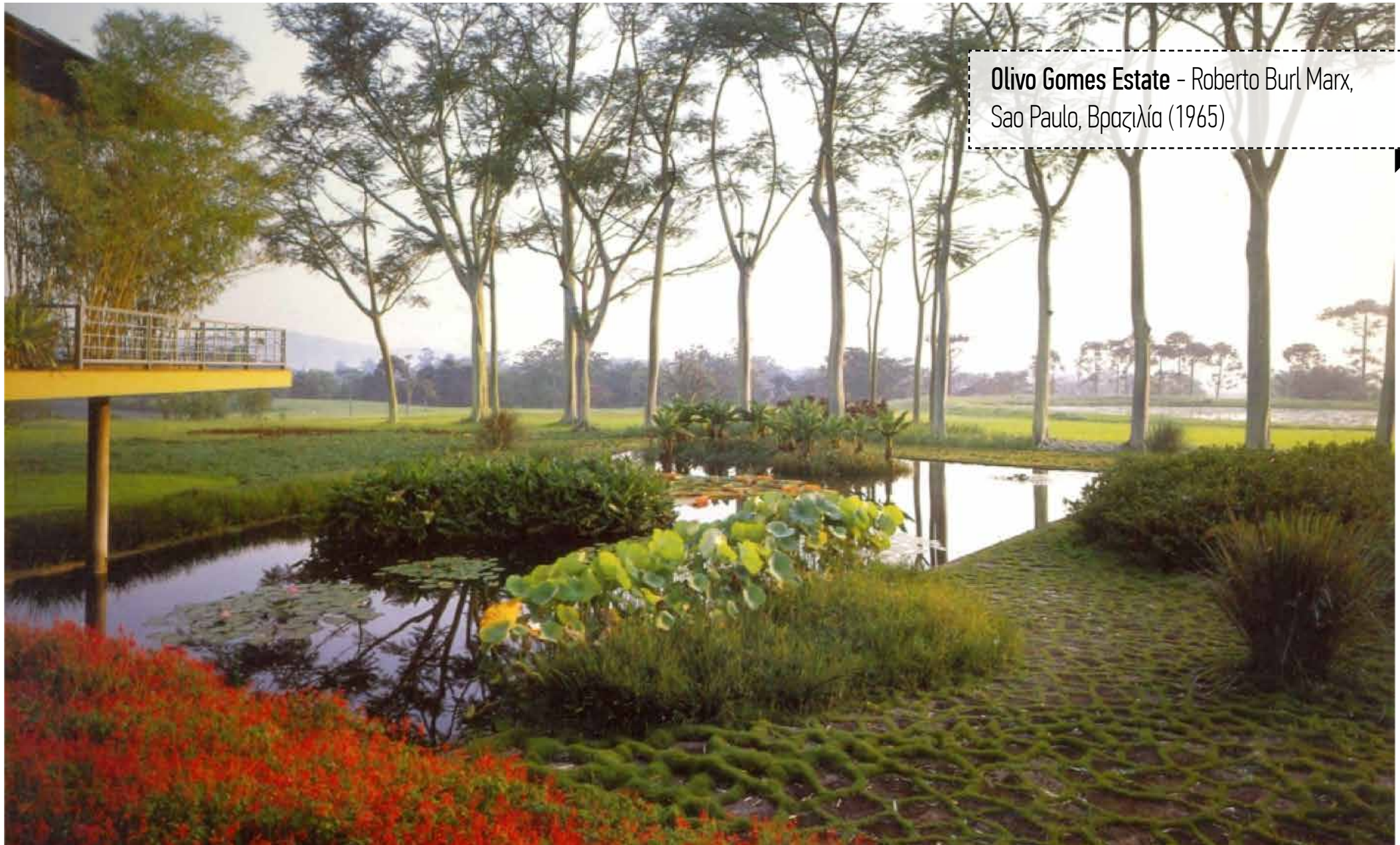
συνδυασμός φυτεύσεων - υλικών

- ο συνδυασμός διαφορετικών υφών φυτεύσεων και υλικών ολοκληρώνει αισθητικά το σχεδιασμό

Trump Towers - DS Landscape,
Istanbul, Τουρκία (2011)

γραμμή - σχήμα - υφή - χρώμα

Olivo Gomes Estate - Roberto Burl Marx,
Sao Paulo, Βραζιλία (1965)

γραμμή - σχήμα - υφή - χρώμα

Dania Park - Thorbjörn Andersson, Malmö,
Σουηδία (1999)

ιστοσελίδες

- www.landezine.com